

Bemærkninger til forslaget

Den 30. maj 1986 vedtog Folketinget ved 3. behandling lovforslaget om forbud mod handel med Den Sydafrikanske Republik og Namibia (lov nr. 289 af 4. juni 1986) (se Folketingstidende 1985-86, forhandlingerne sp. 8744, 9727, 11606 og 12454, tillæg A sp. 5263, tillæg B sp. 1653 og 1961 samt tillæg C sp. 1065), der, når overgangsbestemmelserne udløber i december 1988, vil standse alt erhvervsmæssigt samkvem med Sydafrika og Namibia bortset fra eksport af produkter til rent lægelige formål. Indførsel af kul er dog i stedet omfattet af lov nr. 267 af 22. maj 1986 om forbud mod indførsel af kul fra Den Sydafrikanske Republik og Namibia (se Folketingstidende 1985-86, forhandlingerne sp. 6123, 7988, 10295 og 10553, tillæg A sp. 4111, tillæg B sp. 1277 og 1429 og tillæg C sp. 501). Med disse love og den tidligere vedtagne lov om forbud mod nye danske investeringer m.v. i Sydafrika og Namibia (lov nr. 243 af 6. juni 1985) har Danmark fået en i international sammenhæng enestående Sydafrikalovgivning. De andre nordiske lande har siden gennemført handelsembargo over for Sydafrika, ligesom der i den amerikanske kongres er vedtaget de hidtil mest vidtgående begrænsninger i USA's økonomiske samarbejde med Sydafrika. Derimod er det ikke lykkedes i EF-sammenhæng at gennemføre sanktioner med blot begrænset virkning.

Dette indebærer dog ikke, at den danske Sydafrikapolitik ikke lider af alvorlige mangler. Det er således dybt beklageligt, at den danske regerings samarbejde med og direkte støtte til ANC og SWAPO er meget tilbage at ønske i sammenligning med den indsats, der ydes i de andre nordiske lande. Den danske apartheidbevilling er lille i nordisk sammenhæng, og dertil kommer, at andre nordiske lande yder direkte støtte til internationale institutioner, der søger sanktioner kontrolleret og fremmet, bl.a. Shipping Research Bureau og World Campaign against military and nuclear cooperation with South Africa. En sådan støtte ydes ikke fra dansk side. Selv om de samlede tal for samhandlen mellem Danmark og landene i det sydlige Afrika endnu ikke foreligger for hele 1987, så tyder tallene for januar-august 1987 (jf. svar

i Udenrigsudvalget) på, at der sker en omgåelse af den danske sanktionslovgivning bl.a. gennem eksport (og reeksport) fra de svageste frontliniestater.

Desuden er det velkendt, at Sydafrika udøver en bestemt ikke resultatløs indsats for at omgå sanktioner, bl.a. gennem sine ambassader i vestlige lande. I selve Sydafrika er der med dette formål oprettet et særligt sekretariat, Secretariat for unconventional trade. Sagen omkring Trigonrederiet (Operation Armscore) afslørede det netværk, som Sydafrika betjener sig af for at omgå FN's Sikkerhedsråds bindende våbenembargo.

Det er kendt, at sydafrikansk frugt flere gange er nået frem til det danske marked i løbet af 1987 under nye mærker og med et andet oprindelsesland. F.eks. har FDB i april 1987 indkøbt et parti druer af mærket Crown med oprindelsesland Zambia. Under udpakning af partiet blev der dog ved nogle af klaserne konstateret Cape-mærker, hvoraf det fremgår, at druerne kom fra Sydafrika.

FDB har underrettet såvel Statens Plantetilsyn som Landbrugsministeriet om dette, men disse myndigheder har ikke mulighed for at kontrollere, om oprindelseslandet er rigtigt. En medarbejder ved Statens Plantetilsyn har over for månedsbladet Press bekræftet, at hun er blevet informeret af en frugtimportør om, at det er »almindelig viden« i branchen, at der sker en opblanding med sydafrikansk frugt til det danske marked i Hamburg. Sydafrikakomiteen i København har i efteråret 1987 købt kasser med æbler af mærket Crown og med labelen Product of Zambia på Grønttorvet. Over for månedsbladet Press har Zambias ambassadør i Stockholm fortalt, at Zambia ikke eksporterer æbler til Europa under mærket Crown.

Det vides, at sydafrikansk kul opblandes i f.eks. den belgiske havneby Antwerpen og derfra sælges bl.a. til Danmark. Det vides, at Sydafrika bl.a. via aktiviteter i multinationale selskaber søger at usynliggøre en meget stor import af avanceret teknologi.

Dette sker også via Danmark, som afsløret i dagbladet Information den 30.-31. januar 1988. Her vistes, hvordan et sydafrikansk firma annoncerer efter kunder, som firmaet vil tilbyde »praktisk hjælp« til